

Herman Bang (1857-1912)

Forfatter, journalist, oplæser og teaterinstruktør, »de stille eksistensers« forfatter. Skrev romaner og noveller om mennesker hvis drømme om kærlighed, lykke og karriere ikke indfries. Impressionistisk stil, idet forfatteren træder i baggrunden og lader virkeligheden stå uden kommentarer.

Kendte værker: *Håbløse slægter* (1880), *Stille eksistenser* (1884), *Ved vejen* (1884) og *Stuk* (1887).

Pernille (1880)

»Men så skynd Dem dog, jomfru Olsen,« siger hun, medens hun står og tripper i Pernilles' små, spændebesatte sko. »Klokken er over ni ...«

Hvor hun dog glædede sig umådeligt til det karneval. Hun havde jo aldrig været til karneval før, ja det vil sige nok til maskerade: hjemme på egnen havde præstens jo en gang haft kostumebal, og hun havde været Pierrette, og godsforvalteren havde friet til hende under en mazurka; han var landsknægt fra Wallensteins tid og havde en stor knebelsbart for at skjule sit hareskår; men det var slet ingenting, de kendte jo hinanden alle sammen, og de tog maskerne af ligestraks ... Men nu i aften, så var det rigtigt, stort, umådelig dejligt ... sådan ... ja hun vidste jo slet ikke, hvordan ... Men glæde sig, det gjorde hun, og hun stod og trak i sine lange handsker og pillede ved Pernilles hvide forklæde ...

»Kunne frøkenen ikke stå lidt roligt,« siger jomfru Olsen tørt ... »Ejlers stikker jeg frøkenen.«

»Ja, men, jomfru Olsen, jeg glæder mig jo så umådeligt, så ganske voldsomt, jomfru Olsen!«

»Frøkenen har da danset før,« siger jomfru Olsen, medens hun hæfter Pernilles hue fast på håret.

»Ja, danset,« svarer Pernille medlidende, »men det er jo ikke at danse at gå til karneval, jomfru Olsen. Det er jo slet ikke at danse ... det er noget ... noget helt andet.«

Og Pernille ler til spejlet.

»Tror De, der bliver mange Perniller, jomfru Olsen?« spørger hun.

»Det véd jeg såmænd ikke, frøken.«

»Ja, men vist i alt fald ikke mange så korrekte som jeg, for onkel Bernhard har givet tegningen.« Og så smiler hun til sit eget billede i spejlet. Måske heller ikke ret mange så kønne, tænker Pernille og rødmer ved tanken, for hun synes selv, hun er nydelig.

Hun ser på det smukke liv og på huen, som sidder lidt på skrå.

»Jo, jeg er net,« siger hun til sig selv, og så giver hun sig til at nynne af glæde.

Pierrette kvindelig maskefigur, svarende til Pierrot

mazurka polsk dans

landsknægt soldat

Wallenstein tysk general under Napoleonskrigene omkring 1800

knebelsbart overskæg

»Har De aldrig været på karneval, jomfru Olsen?« spørger hun og bliver ved at se ind i spejlet.

»Nej, frøken.«

»Stakkels jomfru Olsen,« siger Pernille.

5 Og så kører hun med onkel William og tante Fanny.

Sikken hjertebanken hun har i vognen, hun mærker godt, hun bliver både rød og bleg, og hun har klamme hænder.

»Nå, Marie,« siger onkel William.

»Å ja, onkel, jeg glæder mig nok så umådeligt, men jeg véd ikke ...
10 bare vi var derinde. Jeg er så fortunlet i hovedet. Det er glæden ...«

»Nej, onkel William, det er jo ækelt, det er slet ikke, som jeg havde tænkt mig,« siger Pernille. »Maskerne glor så stygt.« Hun hænger sig fast ved hans arm, angst, helt skræmmet. »Og den væmmelige Henrik forfølger mig hele tiden ...«

15 »Jeg tænkte nok, du ikke ville more dig,« siger tanten.

»Jo, jeg morer mig nok, tante.« Hun gemmer sig helt ind hos onkel-
len. »Men jeg havde tænkt, at ... Hvor mon hr. Herløv er?« spørger hun så uden overgang og lidt hurtig.

»Himlen ved det, han har spist til middag hos grosserer Bechwiths.
20 Han kan naturligvis ikke gå fra sit selskab og den smukke fru Kramer.«

»Nej,« siger Pernille, »det kan han naturligvis ikke.« Hun går lidt i tavshed. »Naturligvis,« siger hun så igen.

Men hr. Herløv kom.

De sidder nede bag nogle høje planter – Pernille og han – de har sid-
25 det der en hel time, og onkel William er fortvivlet, fordi han ikke kan finde dem.

»Men ... jeg kunne jo kende Dem lige straks, hr. Herløv. Jeg kunne have kendt Dem mellem tusinde. Men De kendte slet ikke mig.« Hun kigger lidt frem. »Hør, hvor folk dog ser latterlige ud. Synes De ikke?«

30 »Jo-o, det er hårdt nok at bære sine egne klæder, men at bære andres, det er næsten umuligt ...«

»Jeg havde nu troet, at karneval var noget ganske andet,« siger Pernille og stikker den lille sko lidt frem under kjolen.

»Hvad havde De da tænkt Dem, frøken?« spørger han smilende.

35 »Å, det var egentlig noget dumt noget, jeg tænkte ... nu indser jeg det nok. Men jeg havde troet, at alle folk var meget kønnere, og at ... der var mange flere riddere ...«

Han ler.

Karnevallets støj summede om dem, de sad i ly af de tætte buske.
40 Inde fra dansesalen lod en forvirret klang af orkestrets melodier. En gang imellem, når larmen steg, måtte de bøje sig ganske tæt sammen for at kunne høre, hvad de sagde.

Pernille syntes, at det var en dejlig krog her bag laurbærtræerne, og Herløv glemte helt sit selskab. Hun var så fortryllende; den yndige lille

45 Pernille var et helt forår, der var mange fru Kramere, fru Kramer kunne

Henrik i flere af Holbergs komedier er tjenestefolkene Pernille og Henrik kærester

han se i morgen, i overmorgen, hver dag, men Pernille var foråret, uberørt og frisk, yndigt og fortryllende. Han bøjede sig ind under fortryl-
 lelsen. Han sad hele tiden og undrede sig over, at han aldrig havde set
 det før, hvor smuk og frisk hun var. Han havde jo nok altid fundet
 hende meget net og fordringsløs, men han havde dog aldrig rigtig set
 hende. Og nu i aften var han helt betaget af hende. 5

»De er yndig, frøken Holm,« sagde han pludselig, »ganske yndig.«

Og hun var yndig: hendes røde læber smilede, øjnene lo, lykkens
 skær lå forskønnende over hendes træk. Den lille Pernille var forelsket.
 Den første forelskelse. Alt er drømme, drømmerier, ubevidst velbehag
 og længsel. Den første forelskelse er kærlighedens førstegrøde, født i
 hjertets barndom på sjælens forårsdag. Blomsten åbner sig halvt, og
 solstrålen, der kysser dens hvide bæger, trænger legende ind mellem
 dens blade ... Det er første gang, den kyskes af solen. 10

Marie havde jo længe været forelsket i ham, hele vinteren, lige så
 længe hun havde været herinde og taget undervisning. Det var en
 forelskelse, som levede af lidt, af et blik, af et flygtigt møde og et hånd-
 tryk. Den, der elsker som hun, trænger ikke til ord, hun er lykkelig ved
 at se ... ikke til hyldest, hun ville føle sig uværdig til den. 15

De dage, hun havde mødt ham, syntes hun, at alle mennesker var
 gladere, og at solen skinnede klarere, hun følte hans håndtryk i mange
 tider, hun længtes, når hun ikke så ham. Men mere havde hun aldrig
 tænkt ... 20

laurene laurbærtræerne

Her i kroen bag laurene fik hendes kærlighed vækst. Den blev væk-
 ket af musikkens melodier, udfoldet under karnevallets hede, den fik
 mod i den glade nat. 25

»Skal vi ikke danse?« spurgte Herløv.

De dansede.

Å, hvor musikken dog lød dejlig, ligesom fuglesang, tænkte Pernille,
 men hun sagde det ikke, hun turde ikke; så ville han le ad hende, han lo
 så tit, når hun sagde noget af det, hun sådan rigtig følte helt indvendig.
 Det var naturligvis også dumt og affekteret alt sådan, noget, man sagde
 helt inde til sig selv. Hun holdt heller ikke af at tale, hun ville hellere
 ligge ganske stille inde i hans arm og bæres – langt, langt bort og be-
 standig bæres. Hun lagde hovedet lidt ind mod hans skulder. Hvor han
 førte hende fast! Man var så tryk herinde i hans arme. Hvis hendes mo-
 der nu var her, hvor hun så ville græde! Lægge sig ind til hende og
 græde rigtig ud – længe, længe. 30

Hun følte, han var hendes, helt og aldeles hendes, han så så mildt
 ned på hende, spørgende og smilende. Måske var der noget i smilet,
 hun ikke rigtig forstod, noget, hun blev så underlig undseligbange for,
 men alligevel var hun glad. Det måtte være kærlighed, der så således på
 hende og bar hende sådan trygt frem. Det måtte være kærlighed ... 40

Han førte hende bort fra dansen, ud af salen. De var begge blevet
 varme, kortåndede – lidt gispende åndedrag – rødplettede på kinderne. 45

Hun hang lidt fast på hans arm, han var meget bange for, at nogen skulle støde til hende i trængslen.

De satte sig ude i en kølig sal.

»Her er dejligt,« sagde hun og lænede sig op til springvandsbassinet.

5 »Ja, der var da også dejligt derinde,« tilføjede hun og så op på ham.

»Men en forfærdelig trængsel,« sagde han.

»Var der?«

De sad hinanden ganske nær, helt inde i et indhug af bassinkanten.

De sagde ikke meget. Når de tav, kunne de høre musikken ganske svagt
10 oppe fra, og det syntes de begge to var dejligt. De behøvede ikke at tale, de var glade ved blot at sidde her sammen. Bag dem plaskede springvandet ganske sagte, blødt, som om det pludrede i takt til musikken oppe fra dansesalen.

Men så begyndte tavsheden at forvirre hende, og hun ville bryde
15 den.

»Hvordan har De moret Dem?« spurgte hun. Lige da hun havde sagt det, blev hun rød i hovedet: hun vidste jo godt, at han havde moret sig godt.

»Udmærket naturligvis,« sagde han, og da deres blik mødtes, smi-
20 lede de begge to. »Og De?«

»Jeg? Å, jeg har aldrig troet, man kunne more sig så vidunderligt.«

Så blev der igen tavshed. Springvandet mumlede uophørligt. Pernille syntes, det gav sig til at tale, men hun turde ikke høre efter, hvad det sagde ...

25 Han så på hende, han havde taget hendes hånd, talte dæmpet. Og medens nattens timer gik, blev der vekslet mere end halve ord og givet hele løfter.

Da han hjalp hende kåben på, kyssede han hende i nakken lige under håret. Hun syntes, blodet brændte dér, hvor han havde kysset, blussede
30 heftig og så på ham. Hun havde tårer i øjnene ...

»Nej, tante, jeg skal ikke forkøle mig,« råber hun. Hun lukker døren, drejer nøglen om to gange. Hun må være alene, helt alene. Hun trænger til at klare sine tanker, til at fortælle sig selv alt, hvad hun har oplevet.

Men hun vil ikke begynde at tænke endnu; hun vil først i seng, og så
35 vil hun ligge der ganske rolig og drømme det altsammen om igen ... Bare skynde sig at komme i seng ...

Ja, hvor det er dejligt at elske, så dejligt, at hun slet ikke ved, hvordan hun skal måle det. Hun kan dukke ned i sin lykke ligesom i et stort hav. Hun lå længe ganske stille, med foldede hænder og med øjnene luk-
40 kede. En gang imellem smilede hun, et blødt, længelevende smil. Så virrede hun lidt med hovedet, rejste sig for at slukke lyset, greb det og satte fødderne ud på tæppet.

Hun gik med lyset i hånden hen over gulvet, standsede foran spejlet og løftede lyset op, så skæret faldt på hendes ansigt, smilede, rødmede
45 og pustede hurtigt lyset ud ... trippede i mørket hen over tæppet. Plud-

selig gav hun sig til at nynne den vals, hun havde danset med ham, hun lå længe og sang den ganske sagte. Så faldt hun til sidst i søvn, lullet ind af sin egen sang.

Det var højt op på dagen, da hun vågnede. I begyndelsen kunne hun slet ikke samle noget: da hun lidt efter lidt kom til sig selv, gik hun helt op i et uendelig saligt velvære, en vis tryghed, hun mere ubevidst betoges af end egentlig gjorde sig klar. Så kom der en stærk længsel efter at se ham. Men han måtte jo komme i løbet af dagen.

Hen på eftermiddagen kom onkelen ind med et brev.

»Det er til dig, Marie,« sagde han, »fra hvem Satan kan det dog være?«

Marie greb efter vejret. Hun følte som et sting i brystet, tog brevet ...

Ja ... det var fra ham, hun kendte hånden, han havde en gang skrevet nogle ord bag på et visitkort til tanten ... hvorfor turde hun dog ikke lukke det op ...

Hun foldede brevet op. Der stod ikke mere end tre linier. Hvor hendes hånd rystede.

»Også for Dem, frøken, var jo alt det, der hændte i aftes, kun en lykkelig spøg.«

Brevet gled ud af hendes hænder. Hun syntes, at hendes følelse var stivnet, at åndedraget døde hvinende i hendes bryst. Hun så kun brevet, som gled ned ad hendes kjole. Papiret var en grå plet midt i alt det sorte.

»Nå, fra hvem er det så?« spurgte onkelen.

»Fra hr. Ingerslev,« sagde hun. »Han be'er, om jeg vil spille i morgen.«

Hun ville gerne være gået ud af stuen, men der lå som en tung vægt på hendes skød. Hun kunne ikke rejse sig ...

En spøg ... en spøg ... hun lænede hovedet tilbage mod væggen og lukkede øjnene. Hun mærkede, at hendes kinder var isnende kolde ...

En spøg ... en lykkelig spøg ...